

Kro, hjulmager og kådner

Almsted 10

Huset 2021

Huset 1950

Gunnar Hansen beretter:

Ejendommen er tilbage fra 1785 og ret sikkert den ældste bebyggelse i Almsted.

Navnet Almsted menes at stamme (bebyggelsesstedet ved Elmetræerne) ifølge gamle fortællinger har der stået 12 store elmetræer rundt om bebyggelsen (stedet hvor elmen gror - Elmsted).

Den første registrerede ejer er Jørgen Nicolaisen født 1755 og blev gift 1774 med Maren Christens Almsted, hendes forældre havde ejendommen og efter giftemål fik de ejendommen overdraget omkring 1786. De nye ejere skulle svare aftægt til de gamle efter den tids regler.

Jørgen Nicolaisen var hjulmager (rademacher) og havde kontrakt med alle boelsmænd i byen om at holde deres hjul kørende.

Kroen

Jørgen Nicolaisen og hustru Anna Magrethe havde Krohold i huset. Deres ældste datter Ellen forulykkede den 5. 1. 1815, 3 år og 5 måneder gammel, hun blev forskrækket over en fremmed der kom ind i stuen, hun løb ud og faldt baglæns i en stor kedel der stod på gulvet med fyldt med flæskesuppe, hun blev skoldet og døde 15 timer senere.

I mange år stod der et hjørneskab på ejendommen som stammede fra dengang, det har jeg skænket til Vibæk Vandmølle. Der skulle efter historien også være skudhuller i loftet efter gode jagtfester, de ses ikke mere da der er nyt loft underklædt.

Kroholdet blev lukket, men et tidspunkt kendes ikke, omkring 1830 flyttede til Rasmus Jensens ejendom, i dag Almsted 26.

Min bedstefar Hans Hansen købte ejendommen 1. april 1914 for 19,000,00 DM, og min far købte ejendommen 1. maj 1947 for 15,500 kr.

Jeg arvede ejendommen i 1993 sammen med min søster ved min fars død, to år senere købte jeg den sidste halvdel af min søster, og siden er ejendommen ombygget til ferie lejligheder 4 i alt.

Historien om de store Elmetræer.

Jeg husker de to sidste den ene var kun en meget stor stub hvor der groede nogle store træer op dog ikke så store, det største stod midt for ejendommen og var 28 meter højt og 4,5 meter i diameter 1 meter over jorden, det var byens vartegn, når vi kom kørende ind på Als fra ferie eller andet kunne vi se træet helt fra Sønderborg eller kørte vi en tur på Sundevad kunne vi også se hjem.

Træet var groet op med to stammer ca. 6 meter over jorden, jeg husker at der i en storm knækkede den ene stamme og faldt ned. Det bevirkede at den ikke var så køn og på et senere tidspunkt måtte den skæres af så kun den ene stamme stod tilbage. Træet blev

meget smuk af den omgang, men fik desværre elmesyge og i løbet af et halvt år var den død og fældet, det var meget vemodigt at skulle fælde det smukke træ med den historie der er omkring træet.

Historien om ejendommen

Historien om den tid vor mine bedsteforældre havde overtaget ejendommen.

Kort efter overtagelsen startede første verdenskrig og min bedstefar blev indkaldt til krigstjeneste så bedstemor måtte klare sig selv og de to drenge, det var hårde tider, men de var unge og tiden gik og på et tidspunkt vor Tyskland havde overmagten i det meste af Europa fik bedstemor tildelt en russisk krigsfange som så mange andre til det grove arbejde. Der blev indrettet et lille værelse i enden af svine stalden det kan ses endnu.

Bedstefar kom hjem fra krigen uden meen, men han var ikke rask, det var nu blevet til tre drenge som måtte hjælpe til ved det lille landbrug på grund bedstefars sygdom. I begyndelsen af deres virke på ejendommen havde de store problemer med kreaturerne, de var syge og gav ikke meget mælk (måske mund og klovsyge som man ikke kendte dengang) alt blev prøvet og intet hjalp indtil der en dag kom en såkaldt klog dame forbi og gik gennem stald lade og sagde at der var unaturlige kræfter i stalden som skulle fjernes ved at ophænge en hasselkvist over døren hvor kreaturerne gik ud og ind. Efter bedstemors ord gik det fremad og kreaturerne blev sunde og raske, den hasselkvist hænger der endnu ganske vist en anden, den gamle hang der da jeg overtog, men ved ombygning var den rådden og jeg har som symbol ophængt en ny.

Den nye vej

Sidst i trediverne og først fyrrerne anlagde man den nye vej til Fynshav og fra Asserballe til Guderup, uheldigvis skulle disse nye veje gå gennem bedstefars marker og det ente med at han havde tre trekanter i stedet for en firkantet mark.

Den daværende Amtslandinspektør kom med tegninger til bedstefar og sagde at prisen per kvadratmeter var 50 ører, bedstefar nægtede at sælge, men senere kom der taksationsskommision og sagde at nu tog de det de skule bruge og prisen 48 ører pr. kvadratmeter plus erstatning for hegn og afgrøder, dertil kom at der på hvert hjørne skule være en oversigts servitut så jorden ikke måtte dyrkes, bedstefar søgte om lov alligevel og fik besked på at det kunne lade sig gøre såfremt der ikke kom indsigelser.

Landinspektøren skrev at kartofler kunne blive for høje for udsigten.

I 1941 havde bedstefar fået pengene og startede en ombygning af stuehuset med ny facade mod vejen og gavlen mod øst, der kom nye vinduer og døre i, og gjort klar til den side mod gårdspladsen, men de havde jo begge oplevet første verdenskrig med omveksling af penge og derfor stoppede de byggeriet. Bedstefar gemte resten til efter krigen, men han døde i 1947 efter nogle år hvor han var meget syg og ingen har spurgt efter de sidste penge.

En skat var gemt

Ejendommen har fået nyt stråtag at flere omgange men før i tiden tækkede man oven på det gamle og kom ikke i bund. I 2017 måtte der nyt tag på og jeg havde et firma der fjernede alt det gamle stråtag og sømmede nye lægter op og lagde helt nyt tag på, under dette arbejde fandt tækkerne en lille blikdåse gemt mellem de gamle lægter med de penge som bedstefar havde gemt over 70 år senere, pengene kunne ikke omvæksles da de var før 1945, men kunne sælges til samlere og de indbragte en lille god findeløn. Der var 36 hundrede krone sedler i kassen og nationalbanken oplyste mig om at de dengang såfremt det var i dag ville have en købekraft på 140,000,00 kr.

Den sidste jord

Det sidste stykke jord der blev solgt fra ejendommen var til den mindesøjle der står ved Almsted korsvej med minder om en Alsisk digter Martin N. Hansen der havde hjerte for egnen.

Min far sagde altid at, han havde Danmarks smukkeste arbejdsplads med en fantastisk udsigt over det østlige Als, og øens næsthøjst beliggende mark Silhøj 69 meter høj. På mærkelig vis havde hans bror, min onkel, det højeste punkt Høgebjerg 81 meter.